

گروه آموزشی پژوهش هنر

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش هنر

عنوان:

پدیدار شناسی عناصر اجتماعی و فرهنگی در گفتمان تصویری سنگ گورهای بختیاری

استاد راهنما اول:

دکتر امیر حسین چیت سازیان

استاد راهنما دوم:

دکتر عباس اکبری

دانشجو:

مهدی منصوری

تابستان 92

واژه های کلیدی:

پدیدار شناسی، گفتمان تصویری، ایل بختیاری، سنگ تراشی، نظریه ی انتقادی

چکیده:

منطقه ی سوسن در شمال شرق خوزستان، محل تلاقی دامنه های غربی زاگرس با جلگه ی خوزستان، دشتی وسیع و خوش آب و هوا است که مشاهدات حتمی پژوهش و تحلیل های اجتماعی نشان داد که از زایشگاه های جمعیتی ایل بختیاری نیز بوده است. اخیراً، مردمان این منطقه با نقش اندازی های بدیع، بیان کیستی مرده گان خویش را به سنگ بالاسری گورهای عزیزان خود سپرده اند. و تحلیل شیوه های بیانی جاری بر این سنگ ها، به عنوان موضوع تحقیق انتخاب شد؛ چراکه در نیم قرن اخیر نقاشان و سنگ تراشانی به صورت حرفه ای به این امر اشتغال داشته اند. و سفر به منطقه و بازدید از این سنگ گورها حاکی از کشف زبانی کارآمد بود. ضرورت و اهمیت پرداختن به این موضوع، از آن جهت بود که پرسش های بنیادینی را در مبانی نظری و نقد محتوای متون هنری عرضه می کرد و در ضمن عملیات نمونه برداری؛ و پس از آن با تماشای دقیق مجموعه ی نمونه ها فرضیه هایی به هم می رسید که بررسی هر یک از آنها بستری از بحث های پدیدارشناسانه را در زمینه ای از مبانی نظری روز زبان و گفته مان (که در مجموعه ی نمونه ها گفته مانی تصویری است) به چالش می کشید و گستره ی مباحثی که پیرامون موضوع، بسط می یافت علاوه بر روش های میدانی، برای نمونه برداری، مطالعات کتابخانه ای و تحلیلی فراوانی را رقم زد و در این میان نگاه بسیط و هرمنوتیک نظریه ی انتقادی و نظریه ها و فرضیه های زبانی مبتنی بر آن، بهترین بستر تشخیص و مورد بهره گیری قرار داده شد. برای تحلیل داده ها، در مجموعه ی نمونه ها، از دیدگاه های گوناگون، طبقه بندی هایی صورت گرفت تا هم با اندازه گیری های رسمی (در قالب اعداد، ارقام و نمودارها) مشخصه های ویژه در جامعه ی آماری به روشی کاملاً تجربی باز نموده شود و هم با اندازه گیری موضوعی نمونه ها با موضوعیت های متفاوت در طبقه بندی های تازه، از جنبه های متفاوت محتوایی بررسی شوند. بدیهی است که در میان نمونه ها، موردهایی خاص نیز مشاهده شد که در جای جای متن، در یک طبقه بندی ارزشی به آن ها اشاره و امتیازشان بررسی و تشریح شد. در این رهگذر، از نگاه انتقادی، طبقه بندی های دقیق نمونه ها و بررسی های آماری، علاوه بر نتیجه هایی که به تثبیت فرضیه ها می انجامید، یافته های بسیار ارزنده ای به دست رسید. از گمانه زنی قطب کنایی در زبان تصویری سنگ ها، علاوه بر قطب های استعاره و مجازی تبیین شده ی یاکوبسن؛ و تشریح آن گرفته؛ تا ارائه ی دلایل فلسفی، هنری، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برای حفظ فرهنگ های قومی در کالبد فرهنگ ملی و جهانی (مورد نظر هارتمن). سرانجام نیز با بررسی همه ی نتایج، بحثی با موضوع تعامل ابزار هنری و هنر ابزاری شکل گرفت که مبانی آن ضمن پژوهش، توصیف شده بود، و در بخش پایانی نتایج، ارائه و مورد ارزیابی مختصر قرار گرفت.